

درباره باشگاه اجتماعی همسران مشهدي که با آموزش زوج های جوان بنیان خانواده ها را تحکیم می کند

زندگی «باهم» زیباست

فرزانه شامان

وقتی با عشق شروع کرده اندومی توانند باهم بمانند، حیف است که دل خوری ها بزرگ شودو جای دل دادگی ها را بگیرد. فلسفه ایجاد باشگاه اجتماعی همسران مشهدی که به اختصار «باهم» خوانده می شود، همین است؛ طرحی که پس از وقفه چندساله، پارسال شروعی دوباره داشت وتلاش می کند بخشی از خلأهای آموزشی برای داشتن یک زندگی شیرین را در زوج های جوان مشهدی پر کند.

جزئیات این طرح که در ۹ ماه زوج های شرکت کننده را درگیر آموزش های غیرمستقیم می کند، موضوع گفت وگویی ما باعباسعلی نفاذت فخرآبادی است.مدیر فرهنگ سرای خانواده وجمعیّت شهرداری مشهد که مدیریت طرح «باهم» را برعهده دارد، متولد ۱۳۶۴ و کارشناس ارشد روان شناسی است.

«با هم» چرا تعریف شد؟

یکی از آسیب های حوزه خانواده، طلاق های عاطفی ومحضری است. بیشترین میزان طلاق درسه سال اول زندگی رخ می دهد. تصورش را بکنید چقدر ناراحت کننده است که یک خانم واقا با هزار امید وارد زندگی مشترک شوند و بعد از مدتی کوتاه بفهمند نمی توانند ادامه دهند. پیرو این آسیب، ازدانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد خواستیم پژوهشی انجام بدهد. «باهم» براساس نتایج این پژوهش شکل گرفت.

ممکن است به بخشی از یافته ها مختصر اشاره کنید؟

سه آزمون درباره زوج ها انجام شد. یکی از آن ها باورهای ارتباطی بود. نتایجش نشان داد زوج های جوان مشهدی دچار باورهای ارتباطی غلطی هستند که به نوعی پاشنه آشیل اختلافاتشان به شمار می رود. مثلا اینکه ۵۷ درصد زوج ها از طرف مقابلشان انتظار ذهن خوانی داشتند. باورشان این بود که همسرشان ناگفته باید متوجه شود چه خواسته ای دارند وبرای رفع آن پیش قدم شود. ۹۵،۵ درصد این باور را داشتند که ویژگی های اخلاقی و شخصیتی همسرشان تغییرناپذیر است. بیش از نیمی اززوج های بررسی شده، دچار کمال گرایی جنسی بودند و اظهار می کردند که اگر این رابطه با بهترین کیفیت انجام نشود، به این معناست که یکی از دو طرف مشکل دارد. باور اشتباه دیگر این بود که افراد به تصور اینکه سواد کلاسیک، مساوی با سواد زندگی است، فکر می کنند. مهارت های زندگی را هم یاد دارند، درحالی که این دو از هم جدا هستند و یک تحصیل کرده در حد مدرک دکتری هم برای داشتن زندگی موفق به آموزش احتیاج دارد.

پژوهش مربوط به چه سالی است؟

اولین بار سال ۱۳۹۶ وری ۱۵۰۷ اززوج انجام شد. هر سال آن را به روز می کنیم. امسال بررسی ها روی ۴ هزار زوج انجام شد.

درباشگاه اجتماعی «با هم» به صورت برگزاری کلاس ودوره آموزشی برای اصلاح این باورها اقدام می کنید؟

اتفاقا نه. نسل جوان ما به نوعی مشاورگیز است. یعنی خیلی اهل گوش کردن وکلاس و نصیحت نیست. بگویی بیا این دوره آموزشی را شرکت کن، می گوید نیاز ندارم وخودم می دانم. این تصور در آقایان عمومیت بیشتری دارد. از طرفی، شرط پذیرش درباشگاه اجتماعی «با هم» این است که زن وشوهر با همدیگر شرکت کنند. باید کارهای خلاقانه ای برای انتقال این مفاهیم انجام می دادیم. باشگاه اجتماعی همسران مشهدی این طور شکل گرفت.

در این طرح با هر زوج چند وقت، مستقیم سروکار دارید؟

فرایندی که تعریف کردیم، ۹ ماه طول می کشد.

زیاد نیست؟

برای اینکه باورهای ارتباطی زوج ها اصلاح شود، به آموزش مستمر نیاز است وبا یکی دو ساعت اتفاقی که باید، نمی افتد.

نسل جوانی که به قول شما خیلی حوصله حرف شنوی ندارد، پابین طرح همراهی می کند؟

بله، چون آموزش ها غیرمستقیم است. اولین گام برای وارد کردن زوج ها، برگزاری همایش های ۱۲۰ نفره است. امسال تالان شش همایش برگزار کرده ایم وهفت تای دیگر مانده است برای اینکه به هدف کفی مان برسیم.

هدفشان چقدر است؟

حدود ۱۰ هزار زوج. این ۲۰ هزار نفر می شود تقریبا نصف ازدواج های ثبت شده در سال ۱۴۰۱. ما در هر سال، زوج هایی را که سال پیش عقد کرده اند، آموزش می دهیم.

گفتید همایش، اینکه دوباره شد همان شیوه های تکراری آموزش.

مدل اجرای آن متفاوت است. این طور نیست که فقط یک سخنران داشته باشیم بروی صحنه وصحبت کند. شیوه ما آموزش خلاق است وبیش از چهار حس مخاطب را درگیر می کند.

استفاده از تئاتر، داده های تصویری، استندآپ، گفت وگوهای دوطرفه استاد ومخاطب و... باعث می شود مخاطب علاقه مند شود. بنیان های روانی زن ومرد وشمای کلی «با هم» را برایشان می گوئیم وانتخاب را می گذاریم به عهده خودشان که با ما بمانند یا نه.

چند درصد از مخاطباتان می مانند؟

حدود ۸۰ درصد.

و گام بعدی؟

رویداد فیلم را داریم. هدفمان از به سینما بردن زوج ها، حل تعارض در روابط همسران است. باید هایی مثل افزایش آستانه تحمل را در قالب نمایش دو فیلم کوتاه، به صورت غیرمستقیم آموزش می دهیم. بعد هم استاد می آید وفیلم ها را نقد وبررسی وزوج ها را درگیر این سؤال می کند که اگر جای شخصیت های فیلم بودید، چه کار می کردید.

به سفارش دبیرخانه تولید شده اند؟

نه. «اتاق عقد» و «هنوز نه» از تولیدات فیلم کوتاه جشنواره فجر هستند وبا موضوعی که مدنظر ماست، هم خوانی دارند.

مؤثرند؟

بله. این را از روی بازخورد به متوجه می شویم. نه فقط تماشای فیلم، بلکه درباره هر برنامه ای که ذیل «با هم» تعریف می کنیم، در انتها نظرسنجی می شود.

با بقیه باورهای ارتباطی نادرستی که شناسایی کرده بودید، چه می کنید؟

گام های بعدی «با هم» بر اساس باورهای غلط شناسایی شده پیش می رود. یکی از آسیب هایی که شناسایی کردیم، کم بودن مسئولیت پذیری درزوج هاست. می خواهند بروند سرخانه وزندگی شان، اما حتی نمی توانند بروند دنبال خانه بگردند.

ما با تعریف رویداد های اجتماعی مختلف، سعی می کنیم آن ها را به سمت افزایش مسئولیت پذیری وباور توانایی هایشان ترغیب کنیم. مثلا می بریمشان بازدید از مؤسسه همدم یا آسایشگاه شهید بهشتی. می بیند یک فرد با ضریب هوشی کم دارد معرق کاری می کند در حد اعلا یادست ندارد اما با یا نقاشی های هنرمندانه می کشد. می بریمشان آسایشگاه جانبازان. معنی عملی ایثار را که می بینند، به فکر فرو می روند. زنده شدن حس نعمت شناسی وتأمل درباره اینکه چطور از توانمندی هایشان استفاده کنند، در حل تعارضات زوج ها تأثیر مثبت دارد. کنار این ها کارهای عام المنفعه هم تعریف کردیم. مثل ایده «نمک زندگی» که به قبول حضانت مالی بانصد طفل یتیم از سوی زوج ها به مدت یک سال منجر شد. زن وشوهرها حس خیلی خوبی داشتند از اینکه می توانستند در کنار شادی جسمی که برایشان برگزار کرده ایم، کارهایی از این دست هم انجام دهند.

به مشکل روابط زناشویی زوج ها وباورهای غلطشان در این زمینه اشاره کردید؛ مسئله ای که در پژوهش های مختلف داخلی اثبات شده است، اما همچنان برای آموزش ساختارمند آن با موانع فرهنگی روبه رو هستیم. در «با هم» برای این موضوع کاری کرده اید؟

در اردوهای یک روزه مان برای زوج ها روی اصلاح همین باورها تمرکز می کنیم. اردوگاهی را انتخاب کردیم که سالن های مجزا داشته باشد برای دوره های ویژه خانم ها واقایان. سمت صبح، صحبت اساتید، بازی ها ومسایقتی که برگزار می شود، موضوعاتی عمومی است وسمت عصر، آموزش ها معطوف به روابط زناشویی می شود. بنده به عنوان مشاور خانواده، آنجا از روی سؤالاتی که مخاطبان می پرسند، به عمق فاجعه پی بردم که چقدر سطح اطلاعات زوج های ما ضعیف است. هرچه می دانند، در حد چیزهایی است که در فضای مجازی خوانده اند واحیانافیلم هایی که در تلن همراهشان دارند. به دلیل همین ندانستن هاست که به روابطشان آسیب می زند، آسیب هایی که شاید اصلاح آن ها سال ها طول بکشد.

آموزش هایتان دیر هنگام نیست؟ بررسی کرده اید که چند درصد زوج های شرکت کننده، در دوران نامزدی هستند وچند درصد زندگی مشترک را شروع کرده اند؟ بیش از نیمی اززوج ها در دوران نامزدی هستند. ما هم معتقدیم که اگر در دوران عقد آموزش ببینند، خیلی بهتر است. بررسی کردیم حدود یک سوم مشکلات زوج هایی که سر خانه وزندگی شان رفته اند، از مسائل دوران عقد ناشی می شود.

اردو برنامه پایانی است؟

نه. اختتامیه هم داریم برای زوج هایی که همراهان بوده اند. خانواده هایشان را هم دعوت می کنیم. اختتامیه را این بار در روزشگاه امام رضا^(ع) برگزار خواهیم کرد، اواخر

فروردین سال آینده. یکی از چالش هایی که درزوج ها شناسایی کردیم، نداشتن هزینه برگزاری مراسم عروسی است. اختتامیه ای که برگزار می کنیم، آن قدر فضای خوبی دارد که پارسال یک سوم زوج ها اعلام کردند جشن «با هم» را به عنوان مراسم عروسی شان می کنند. ۸۰ درصد باقی مانده همچنان با ما هستند راشروع کرده اند. طرح درخت کاری ویلاک کوبی به نام زوج ها، تورهای گردشگری، زوج فیروزه ای و... ریز برنامه هایی است که ذیل «با هم» تعریف شده وان قدر متعدد است که فرصت نشد درباره هر کدام توضیح بدهم.

بررسی کرده اید چند درصد زوج ها تا اختتامیه با شما می مانند؟

۱۰۰ درصد افرادی که در افتتاحیه با ما هستند، ۲۰ درصد درگام دوم که رویداد فیلم است، شرکت نمی کنند. ۸۰ درصد باقی مانده همچنان با ما هستند تا مرحله اردو ها. در اردو ها به ۵۰ درصد می رسم. حدود ۳۵ درصد از کسانی که در افتتاحیه شرکت کرده بودند، تا اختتامیه همراهان می مانند.

ریز نشان زیاد نیست؟

این طور نیست که هر زوجی نباید، ناشی از این است که از برنامه خوشش نیامده است. نتایج نظرسنجی ها ومیزان رضایت از اساتید وبرنامه ها می گوید که ریزش، دلایل دیگری دارد. یکی این است که زوج ها در هر گام، بیشتر به این نتیجه می رسند که ای وای، ما چقدر مسئله داشتیم با هم. اگر گروه ما خارج می شوند وسراغ کلینیک ها می روند، به ویژه آن هایی که از نظر مالی برخوردارند. خودشان فهمیده اند که به مشاوره نیاز دارند. ما اززوج ها آزمون می گیریم وتحلیل آن را می دهیم به دانشگاه فردوسی مشهد. دانشگاه دفترچه سنجش علمی را به خود فرد هم می دهد. نشان می دهد که به عنوان مثال، آقا نیاز به درمان افسردگی دارد یا مثلا خانم باید دوره مهارت های زندگی را سپری کند. ما رقیب کلینیک ها نیستیم واستقبال می کنیم از اینکه زوج ها بروند سراغشان تا در زمانی وسیع تر وبا کیفیت تر مسائلشان را حل کنند.

برای زوج هایی که وضع مالی خوبی ندارند و نیازمند مشاوره هستند، برنامه ای دارید؟

پیش از اختتامیه، برنامه مشاوره های فردی را برای این زوج ها اجرا می کنیم. با کلینیک های متخصص ومتعهد قرارداد بسته ایم وزوج ها را معرفی می کنیم تا بروند ومشاوره بگیرند. کارگاه های روان شناسی دوازده نفره هم داریم که در فرهنگ سراها به همت معاونت های فرهنگی مناطق برگزار می شود.

اززوج ها چقدر هزینه می گیرید برای شرکت در «با هم»؟

«با هم» هدیه شهرداری است به زوج های مشهدی. فقط برای اردو هزینه می گیریم، آن هم به اندازه حدود یک سوم مبلغ پذیرایی صبحانه، ناهار ومیان وعده ها. هدفمان این است که به حضور در برنامه متعهد باشند.

دستگاه همکار دارید یا «با هم» رای به تنهایی

برنامه ریزی واجرا می کنید؟

تلاشمان این است که دستگاه ها را همراه کنیم، اما تالان فقط علوم پزشکی همراهی کرده است.

جای خالی دفتر چه یادداشت

اسم «باهم» را که می شود، برای صحبت درباره آن، مشتاقانه داوطلب می شود. زینب نوابی وهمسرش یکی اززوج هایی هستند که پارسال در چند برنامه «باهم» شرکت کرده اند. او جزئیات آن را به یاد ندارد، اینکه در کدام همایش از کدام استاد، چه چیزهایی یاد گرفته است. آنچه در ذهن این بانوی بیست ساله به یادگار مانده، تصویری روشن است از لحظه هایی شاد وبر آموزش نکته های ناب و کاربردی. او کارگردی، او کارگاه ها وجشن هایی که به یاد می آورد که جذاب بودند، آن قدر که نه خودونه همسرش حاضر نبودند از خیر شرکت در آن ها صرف نظر کنند. حسرتی که از پارسال در ذهنش برجسته است وان را با ما در میان می گذارد. این است که چرا از نکاتی که استادان مطرح می کردند، یادداشت برداری نکرده است تاها را زچندی به آن ها سر بزند ومرورشان کند، آن قدر که او بیزه گوش و چراغ راه ارتباط درست باشوهرش شود.

شادوآموزنده

درست نمی داند ارسال شماره ۸ به سامانه ۱۰۰۰۱۰۸ پیشنهاد کدام یک از آشنایان بود. هرچه بود، توجه به این پیشنهاد، برای ایمان غضنفری وهمسرش خیر افتاد. او با گذشت ماه ها از تمام شدن دوره های اصلی «با هم»، هنوز هم خاطره شوخ طبعی های استادان را به یاد دارد واینکه چقدر با مهارت می توانستند حرف های کاملاً جدی را با چاشنی شوخی به زوج های جوان منتقل کنند. او می گوید: شیوه برگزاری برنامه ها در «با هم» آن قدر عالی وحرفه ای بود که خستگی وکسالت را حس نمی کردی. وقتی برنامه تمام می شد، متوجه می شدی کلی چیز تازه یاد گرفته ای درباره اینکه با همسرت چطور باید رفتار کنی. نکته مثبت دیگری که از «باهم» به یاد دارد، بیان مباحث با چاشنی مثال بود، مثال هایی عینی از مراجعانی که برای حل مشکلات زناشویی به اساتید مدعو در طرح «با هم» مراجعه کرده بودند وحالا هر کدام آینه عبرتی بودند برای زوج هایی که نمی خواستند دچار اختلافات یاد شده شوند. ایمان از ارتباطش با این باشگاه می گوید که همچنان ادامه دارد: همسرم عضو کانال «با هم» است. اگر برنامه ای داشته باشند، به من می گوید تا با همدیگر شرکت کنیم. چند هفته پیش از طرف این باشگاه به تماشای فیلمی آموزنده دعوت شدیم. خوبی «باهم» این است که هر چند وقت یک بار، چیزهایی را که یاد گرفته ایم، در قالبی مناسب یادآوری می کنند. آدم هر چقدر هم که بلد باشد، باز هم اگر دانسته هایش را مرور نکند، فراموش می کند.

تشویق به حضور در «باهم»

«یک همایش رفتم، یک اردو، یک برنامه گردشگری، دوبار سینما و...» فائزه مداح، «با هم» وبرنامه هایش را با جزئیات به یاد دارد. شروع این برنامه ها، تقریبا هم زمان با پایان دوره نامزدی وآغاز زندگی مشترک اوو همسرش در سال ۱۴۰۱ بود و هر دو به این آموزش ها نیاز داشتند.

همه سؤالاتمان درباره باشگاه را با «عالی بود» جواب می دهد و می گوید: حیف که توانستیم در کارگاه های تخصصی اش شرکت کنیم. ساعتش به کار همسرم نمی خورد، اگر بیشتر، آخر هفته ها برگزار می شد، بهتر بود.

دلیل رضایت او از برنامه های این باشگاه، به تجربه اش از دوره های عمومی وخصوصی ای برمی گردد که پیش از آن شرکت کرده بود. او پس از شرکت در «با هم» متوجه تفاوت فاحش در سطح اساتید و کاربردی بودن نکات شد، رایگان بودن شرکت کردن در بیشتر برنامه های «باهم» را یکی دیگر از نکته های مثبت آن بیان می کند وبا اطمینان می گوید: اگر کسی از اطرافیانم ازدواج کند، حتما تشویقش می کنم که با همسرش در این باشگاه ثبت نام کند.

کاهش طلاق اولویت نیست، فوریت است

مهزی مانی، فعال اجتماعی و مشاور خانواده، از اعضای هیئت مدیره شهید

و دگرگونی های ناشی از الگوها، روش ها، هنجارها وارزش های جامعه، موضوع یادگیری همگانی برای زندگی پایدار ومطلوب را در بین زوج های جوان ضروری کرده و کنترل و کاهش مسئله طلاق را از اولویت به فوریت ارتقا داده است.

حضور بیش از ۶ هزار زوج و رضایت مندی بیش از ۷۰ درصدی آنان از عضویت وحضور

را برآورده کند. متأسفانه طلاق یکی از آسیب های اجتماعی است که این روزها جامعه ایرانی و به خصوص کلان شهرها را تهدید می کند.

در دلایل و علل طلاق علاوه بر نگاه راهبردی در سطح کلان، پرداختن به آموزش مهارت های زندگی به فرد نیز در کنترل طلاق مؤثر است. واقعیت آن است که تغییرات

نهاد خانواده یکی از مهم ترین نهاد های اجتماعی و اولین گروهی است که هر شخصی برای ورود به جامعه آن راتجربه می کند. در بیشتر ادیان ومکاتب الهی خانواده را نهادی مقدس می دانند وبرای ایجاد، حفظ وپایداری نهاد خانواده تأکید می کنند. در قوانین، سیاست گذاری های اجتماعی واسناد فرادستی، برنامه ها وجشم اندازهای ایران برای تشکیل، تحکیم وتعالی نهاد خانواده به دستورالعمل هایی برای سازمان ها ونهاد های عمومی ودولتی ابلاغ شده واین نهاد اجتماعی باید بتواند نیازهای اجتماعی

یادداشت